

ปรัชญาแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาในเรื่องจริยธรรมทางการเมือง Concepts and theories of philosophers on political ethics.

พระณัฐพนธ์ กิตติปญโญ (ใจดี)

Phra Natthaphon Kittipanyo (Chaidee)

พระมหานรินทร์ สุรปญโญ (เอมพันธ์)

Phramaha Narin surapinyo (Emphan)

พูนศักดิ์ กมล

Poonsak kamol

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College

E-mail: poonsakkamol@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจริยธรรม และเปรียบเทียบปรัชญาแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาในเรื่องจริยธรรมทางการเมืองในยุคต้นกับยุคใหม่ จริยธรรมคือคุณธรรมภายในจิตใจ เป็นคุณสมบัติอันดีงาม ที่ไม่เป็นโทษ เกิดจากความรู้ คุณธรรม สติปัญญา ถ้าบุคคลที่รู้และเข้าใจถึงธรรมชาติของความดีจริงๆ เขาก็จะไม่กระทำความชั่วหรือความผิด เพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่มีใครที่ตั้งใจอยากทำความชั่วหรือกระทำความผิด จริยธรรมนั้นเริ่มต้นในสมัยกรีกยุคต้น คนที่จะเป็นผู้นำจำเป็นจะต้องยึดหลักของคุณความดีและมีจริยธรรมเป็นหลักสำคัญในการปกครอง ส่วนการปกครองในยุคใหม่นั้น ผู้นำไม่สนใจเรื่องของจริยธรรม และไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี แต่ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้นำที่น่ายำเกรงมากกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่รัก เพราะฉะนั้นผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการปกครอง ดังที่ผู้รู้ท่านกล่าวไว้ว่า ผู้นำก็คือศิลปินปฏิบัติงานด้วยความสลับซับซ้อน เครื่องมือและอุปกรณ์ของเขาก็คือประชาชน

คำสำคัญ: ปรัชญาแนวคิดทฤษฎีของผู้นำ, จริยธรรม, การเมือง.

Abstract

This academic article the author's objective is to study ethics and compare the philosophy, concepts and theories of philosophers on political ethics in the early days with those of the new era. Ethics are virtues within the mind it's a beautiful feature that is not punishable born of knowledge, morality and wisdom. If a person truly knows and understands the nature of good, he will not commit evil or wrong. Because it is human nature that no one intends to do evil or commit a crime. Ethics began in early Greece. Leaders need to adhere to the principles of goodness and ethics as the core principles of governance. As for the governance in the new era. Leaders don't care about ethics. And you don't have to be a good person. But a good leader must be a more formidable leader than a beloved leader. Therefore, the leader is a person who is very important to the

governance. As the wise man said, Leaders are artists who perform complex tasks. His tools and equipment are people.

Keywords: philosophy concept theory of leadership, Ethics, Politics.

บทนำ

ในทฤษฎีทางด้านตะวันตกนั้น เวลาพูดถึงจริยธรรมจะแยกปรัชญาออกจากศาสนา นี่คือจุดสำคัญ เพราะฉะนั้นเวลาฝรั่งพูดถึงจริยธรรมหรือศีลธรรมจะพูดถึงการไตร่ตรอง (Philosophizing) การคิดด้วยปรัชญาเป็นการคิดอย่างเป็นระบบ แยกออกจากศาสนา และสิ่งที่เป็นลักษณะสำคัญของตะวันตกคือเรื่องของการคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีทฤษฎีรองรับ และในที่สุดก็จะเน้นที่ Value Clarification ซึ่งโคลเบอร์กนำไปอธิบายเรื่อง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Moral Reason) หรือทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลซึ่งอธิบายอย่างเป็นขั้นตอน นักปรัชญาตะวันตกและตะวันออกต่างเชื่อกันว่ามียุติธรรมอยู่ในใจของมนุษย์ ดังนั้น คำว่า “จริยธรรม” เข้าใจว่านั่นเป็นการบัญญัติจากศัพท์ภาษาไทยแท้ ทางราชบัณฑิตยสถานบัญญัติขึ้นมาจากคำสองคำ คือ คำว่า “จริย” ซึ่งแปลว่า “ความประพฤติ” กับคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่า “หลักความจริง” เมื่อแปลออกมาแล้ว ราชบัณฑิตของไทยให้ความหมาย “หลักแห่งความประพฤติที่พึงตามเพื่อประโยชน์สูงสุดแห่งตนเองและสังคม” ซึ่งเป็นการให้ความหมายแรกของจริยธรรมที่สังคมไทยใช้ (วริยา ชินวรรณ, บรรณาธิการ, 2536 : 63) จุดกำเนิดของการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมเริ่มต้นในสมัยกรีกโบราณ (ancient Greek) สำหรับชาวกรีกโบราณ สิ่งที่เขาถือว่าเป็นแกนหลักของจริยธรรมคือ “ลักษณะนิสัย” (character) โดยคำว่าลักษณะนิสัยโดยทั่วไปแล้วจะหมายถึงการรวมกันของคุณภาพ และคุณลักษณะซึ่งประกอบเป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคล โดยบุคคลจะแสดงออกถึงลักษณะที่ดีเมื่อเขากระทำในวิธีที่สะท้อนถึงคุณธรรม (virtue) หรือความเป็นเลิศ (excellence) หรือเมื่อบุคคลพยายามที่จะบรรลุถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับขั้นสูงสุด (Martinez, J.M. and Richardson, W.D., 2008 p. 18) คำว่า “จริยธรรม” (ethics) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติที่ถูกต้อง และการมีชีวิตที่ดี มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ศีลธรรม” (morals) แต่แตกต่างกันในแง่ที่ว่า คำว่า “จริยธรรม” จะมีนัยของความประพฤติที่ถูกต้องและชีวิตที่ดีในเชิงทฤษฎี ในขณะที่คำว่า “ศีลธรรม” จะมีนัยของความประพฤติที่ถูกต้องและการมีชีวิตที่ดีในความเป็นจริง (Lynch, C.E. and Lynch, D.L. 2009) แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะสนับสนุนและเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่มีจริยธรรม แต่การนิยามและการประยุกต์ใช้นิยามในสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมนั้นถือเป็นเรื่องที่มีความท้าทายเป็นอย่างยิ่ง เฉพาะ แนวคิดเองก็เปิดให้มีการตีความที่เป็นการขัดแย้งได้เป็นอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อความหมายของ จริยธรรมมีความเห็นพ้องต้องกัน การประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงจริยธรรมต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวันก็ยังคงเป็นปัญหา เนื่องจากสถานการณ์ที่แต่ละคนต้องเผชิญในชีวิตประจำวันมีความแตกต่างหลากหลาย การที่จะเข้าใจว่าบุคคลจะสามารถปฏิบัติตนภายใต้กรอบแนวคิดของจริยธรรมได้อย่างไร จึงจำเป็นจะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาจริยธรรม ในฐานะที่เป็นแนวคิดซึ่งมีการพัฒนามาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอารยธรรมตะวันตก ซึ่งถือว่าเป็นที่มาหรือแหล่งกำเนิดขององค์ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ในโลกยุคปัจจุบัน (Martinez, J.M. and Richardson, W.D. 2008. p. 15) โดยบทความวิชาการนี้ประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนสนใจจะนำเสนอ ได้แก่ ความหมายของจริยธรรม ประเภทของจริยธรรม องค์ประกอบของจริยธรรม คุณค่าของจริยธรรม เพื่อศึกษาจริยธรรม และเปรียบเทียบปรัชญาแนวคิดและทฤษฎีของนักปรัชญาในเรื่องจริยธรรมทางการเมืองในยุคต้นกับยุคใหม่ ว่าเหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมมาจากศัพท์ จริย + ธรรม คำว่า จริยะ หมายถึงความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่า ธรรมะ มีความหมายหลายอย่างเช่นคุณความดีหลักคำสอนของศาสนาหลักปฏิบัติเมื่อนำมารวมกันเป็นจริยธรรมจึงหมายถึงหลักแห่งความประพฤติ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำนิยามว่าจริยธรรมคือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎศีลธรรมโดยทั่วไปมักจะอยู่กับศาสนาเพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างแบบจริยธรรมให้กับสังคม ดังคำกล่าวของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมชที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธกำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันไว้อย่างไร นั่นหมายความว่าได้กำหนดหลักจริยธรรมไว้ให้ปฏิบัติอย่างนั้น” จริยศาสตร์มุ่งเสนอทฤษฎีส่วนจริยธรรมมุ่งชี้วิธีปฏิบัติ จริยศาสตร์ให้หลักการจริยธรรมให้วิธีการ จริยศาสตร์มุ่งตอบปัญหาว่าความดีคืออะไรส่วนจริยธรรมมุ่งประเด็นว่าปฏิบัติอย่างไรจึงจะเข้าถึงความดี กล่าวโดยสรุปจริยศาสตร์และจริยธรรมเกี่ยวข้องกับความประพฤติ ความต่างอยู่ตรงที่ว่าจริยศาสตร์เน้นทฤษฎีส่วนจริยธรรมเน้นวิธีปฏิบัติ (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2561 : 121-122)

จริยธรรมมีทั้งความหมายกว้างและความหมายแคบ ซึ่งกล่าวเฉพาะความหมายที่เห็นใกล้ชัดและที่จะนำไปปฏิบัติ จริยธรรมที่มีความหมายกว้างมากอาจจะรวมไปถึงคำนิยาม คือ สภาพ หรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อยึดมั่นถือมั่น เพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเอง เช่น ความดี ความซื่อสัตย์สุจริต และอื่น ๆ เหล่านี้เป็นคำนิยามฝ่ายดี แต่อาจจะมีความหมายฝ่ายชั่ว เช่น การดื่มสุรายาเมา การเป็นชู้กับเมียเขา การแต่งกายนิยมใช้ของที่ผลิตจากต่างประเทศ การใช้ของราคาแพงและอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนจริยธรรมที่มีความหมายอย่างแคบ หมายถึง ศีลธรรม คุณธรรม อันเป็นธรรมะที่ควรประพฤติ ฉะนั้นจริยธรรมก็คือคำนิยามในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลต้องยึดมั่นถือมั่น (วศิน อินทสระ, พุทธจริยศาสตร์, 2549, : 169)

จริยธรรม หมายถึง การนำความรู้ในความจริงหรือกฎธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองหรือสังคมโดยมีศีล สมาธิ และปัญญาเป็นองค์ประกอบเพื่อพัฒนาตนเองให้มีภาวะของความเป็นผู้เห็นดี เห็นงาม เห็นชอบ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของจริยธรรมจะเห็นว่า สาระสำคัญของจริยธรรมต้องมีปัญญาเป็นตัวกำกับโดยมีปัญญาเกิดขึ้นได้ด้วยความรู้ ความคิด การไตร่ตรอง เหตุผล ประสพการณ์ และความเป็นจริง ฉะนั้นความหมายของจริยธรรมทางศาสนา คือ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและตัดสินใจเลือกหนทางที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมด้วยปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2523, อัดสำเนา)

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน ตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงามอยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มน้าวให้บุคคลมุ่งกระทำความดีละเว้นความชั่ว (ประภาศรี สีหอำไพ, 2540 : 24)

จริยธรรม คือ สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรม มโนสำนึกเป็นความคิดที่ดีที่กระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม มีคุณธรรม และสามารถจำแนกความถูกผิดได้ มีสติสัมปชัญญะ มีความรับผิดชอบชั่วดี มีอุปนิสัยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงาม และพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นการปฏิบัติดี ปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่เป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือบุคคลเห็นร่วมกันว่าเป็นสิ่งที่ดี โดยมีกรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงาม มีความร่มเย็นเป็นสุข มันคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

ประเภทของจริยธรรม

ประเภทของจริยธรรมเป็นหลักพฤติกรรมของมวลมนุษย์ โดยมีหลักปฏิบัติที่เป็นข้อห้ามเบื้องต้น เพื่อเป็นการเตือนสติก่อนการลงมือปฏิบัติและคำนึงถึงผลของการประพฤติปฏิบัติ ดังนั้นประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้าม คือ การละเว้นจากการทำความชั่วที่ผิดต่อศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่บรรพบุรุษได้เคยปฏิบัติมาอย่างมีความสุขในสังคมประเภทของจริยธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากการปฏิบัติที่ถูกต้องตาม ดังนี้

ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางกาย 3 ประการ คือ 1) ห้ามจากการฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนให้ทุกข์ทรมาน 2) ห้ามลักทรัพย์ของผู้อื่นที่ยังหวงแหนอยู่หรือมีเจ้าของครอบครองอยู่ 3) ห้ามประพฤติผิดในสามมี ภรรยาและเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางวาจา 4 ประการ คือ 1) ห้ามพูดเท็จจนกระทั่งทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 2) ห้ามพูดจาส่อเสียดจนทำให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น 3) ห้ามการพูดคำหยาบจนกระทั่งไม่มีผู้อื่นคบเป็นมิตร 4) ห้ามการพูดจาเพ้อเจ้อ ไร้สาระ เพราะจะทำให้ตนเป็นคนไม่มีสาระ

ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางใจ 3 ประการ คือ 1) ห้ามคิดอาฆาตพยาบาทผู้อื่น เพราะจะทำให้จิตใจไม่สงบ 2) ห้ามอิจฉาริษยาผู้อื่นเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ 3) ห้ามคิดโลภอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตนเอง

ประเภทของจริยธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติทางกาย 3 ประการ คือ 1) มีความเมตตากรุณาต่อตนเองและผู้อื่น 2) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ที่ยากจนกว่าตน 3) มีความยินดีในสามภรรยาของตนโดยการประพฤติชอบพรหมจรรย์

ประเภทจริยธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติทางวาจา 4 ประการ คือ 1) เป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์พูดแต่ความจริง มีสัจจะในวาจา 2) พูดจาสุภาพเรียบร้อย อ่อนหวาน มีอรรถในการพูดที่มีมโนธรรม 3) พูดจาไพเราะ มีปยวาจา พูดในกาลสถานที่ 4) พูดแต่สิ่งที่มีเหตุมีผลที่น่าเชื่อถือได้หรือสัมมาวาจาคือการเจรจาที่ดี

ประเภทจริยธรรมที่ควรนำไปปฏิบัติทางจิตใจ 3 ประการ คือ 1) การมีจิตใจที่รู้จักการเพียงพอ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่นโดยไม่ชอบธรรม 2) การปล่อยวางอารมณ์ที่มีความอาฆาตพยาบาทรู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่นและตนเอง 3) การมีความคิดเห็นที่เป็นจริง เห็นถูกก็ว่าถูก เห็นผิดก็ว่าผิดตามความเป็นจริง (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 38)

ประเภทของจริยธรรมที่ควรนำไปปฏิบัตินี้ เป็นหลักการที่ส่งผลในทางปฏิบัติที่มีคุณค่าในทางบวกหรือคุณค่าของชีวิตสำหรับผู้นำไปปฏิบัติ และทำให้สังคมสงบสุข

จริยธรรมเป็นเรื่องของหลักธรรมและศีลธรรมที่บุคคลควรยึดถือมาปฏิบัติทั้งทางกาย วาจา และใจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลใดมีองค์ประกอบคุณงามความดีอะไรบ้าง มีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมเพียงใด คุณธรรมและจริยธรรมดีเด่นมากน้อยเพียงใดนั้น จริยธรรมเครื่องนำทางไปสู่หลักในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกหลักศีลธรรม หรือเป็นแนวคิดของการประพฤติที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยบอกได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นการกระทำที่มีศีลธรรมหรือไม่มีศีลธรรม และยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์พื้นฐานของมนุษย์ว่าองค์กรหรือบุคคลนั้นคิดและปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างไร จริยธรรมก็คือ ค่านิยมในระดับต่างๆ ซึ่งสังคมและบุคคลจำเป็นต้องยึดมั่นและปฏิบัติตาม

องค์ประกอบของจริยธรรม

องค์ประกอบของจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์นั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้แบ่งองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 4 ประการ คือ

1. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนนั้นถือว่า การกระทำชนิดใดดีเหมาะสมควรกระทำและชนิดใดเลวไม่เหมาะสมควรงดเว้น

2. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าคนชอบหรือไม่ชอบเพียงใดซึ่งส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่อาจมีบางคนแตกต่างกันออกไปจากค่านิยมของสังคมได้

3. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลด้วย

4. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นแสดงพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 2)

การศึกษาจริยธรรมของกรมวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมว่ามีอยู่ 3 คือ

1. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านความรู้ ได้แก่ การเข้าใจเหตุผลของการถูกต้องดีงามโดยกระบวนการคิด

2. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านความรู้สึก ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธาเลื่อมใสเกิดค่านิยมที่ดีที่จะได้รับจริยธรรมนั้นเป็นแนวปฏิบัติ

3. องค์ประกอบของจริยธรรมด้านพฤติกรรมการแสดงออก ได้แก่ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลคิดตัดสินใจกระทำถูกหรือกระทำผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ กัน

กรมวิชาการได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความรู้สึก (Feeling) 3) ความประพฤติ (Conduct)

จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมไว้เป็นกระบวนการสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขององค์ประกอบที่มีอิสระจากกันไว้ดังนี้ คือ 1) ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) 2) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) 3) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527 : 7)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น องค์ประกอบของจริยธรรมนั้นมีองค์ประกอบดังนี้ คือ ด้านความรู้เชิงจริยธรรม ด้านทัศนคติเชิงจริยธรรม ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคล จริยธรรมจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางมิติต่างๆ มากมาย คือ ความรู้ ความคิด การใช้เหตุผล และการกระทำที่แสดงออกของบุคคลหรือพฤติกรรมนั่นเอง

คุณค่าของจริยธรรม

คุณค่าของจริยธรรม คือ ความดี โดยที่ความดีดังกล่าวนี้แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

1. ความดีที่เป็นเนื้อแท้หรือความดีในตัวเอง ความดีประเภทนี้จะมีคุณค่าในตัวเองไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่นมาตีความให้ เช่น ความดี ความจริง ความงาม

2. ความดีที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมความดีให้สูงขึ้นไปอีก เช่น ความมีสุขภาพดี ความมั่งมีในทรัพย์สิน การมีความรู้ความสามารถ

3. ความดีทั้งที่เป็นเนื้อแท้ในตัวเองและความเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้สูงขึ้นไปอีก เช่น ความเมตตา ความรัก ความสามัคคี ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร การสร้างสรรค์ประโยชน์ร่วมกัน ความเป็นพี่เป็นน้องร่วมกัน (ภราดรภาพ) การประหยัลดอดออมลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของ

มนุษย์และขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ลักษณะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบให้การสนับสนุนผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม อีกประเภทหนึ่งคือลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องและเหมาะสม ฉะนั้นจริยธรรมจึงถือว่าเป็นศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อระบบสังคมและพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล คือ จริยธรรมที่มีจุดหมายเพื่อให้รู้จักลักษณะแห่งความดีอันสูงสุดอันจะเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและจริยธรรมก็มีจุดหมายเพื่อจะแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา รวมความว่าคุณค่าของจริยธรรมมีจุดหมายเพื่อการพัฒนา 2 ประเด็น คือ

1) มีจุดหมายเพื่อพัฒนาบุคคล (จริยธรรมบุคคล) คือ จริยธรรมส่วนนี้มีการทำตนเองให้บริสุทธิ์เป็นหลัก โดยเน้นไปที่ความประพฤติส่วนบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นความประพฤติที่มีผลต่อสังคมด้วยว่าบุคคลนั้นก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคมด้วย

2) มีจุดหมายเพื่อพัฒนาสังคม (จริยธรรมสังคม) คือ จริยธรรมส่วนนี้เป็นการกระทำหน้าที่ระหว่างมนุษย์ด้วยกันในการกระทำนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานเพื่อความสงบสุขของสังคมเป็นหลัก (เดือน คำดี, พุทธปรัชญา, 2534 : 154)

คุณค่าของจริยธรรมความดีเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำบุคคลไปสู่คุณค่าของชีวิตที่ดีได้ คุณค่าของจริยธรรมความดีมี 3 ประเภท คือ ความดีภายใน ความดีภายนอก และความดีทั้งภายในและภายนอก หากบุคคลใดมีความดีทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาข้างต้น การดำเนินชีวิตของบุคคลนั้นย่อมดำเนินไปได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งสามประการที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น เพราะบุคคลที่รู้และเข้าใจถึงธรรมชาติของความดีจริง ๆ เขาก็จะไม่กระทำความชั่วหรือกระทำความผิด

จริยธรรมทางการเมืองของนักปรัชญาในยุคต้น

จริยธรรมทางการเมืองตามแนวคิดและทฤษฎีของโสเครตีส สำหรับโสเครตีสแล้วความดีความมีจริยธรรมจะต้องเกิดจากความรู้ ดังคำที่กล่าวว่า จริยธรรมคือความรู้ หมายถึง รู้จักพอประมาณ เช่น ความพอประมาณระหว่างความกล้าหาญ กับความขลาดกลัว ถ้าบุคคลรู้และเข้าใจถึงธรรมชาติของความดีจริง ๆ เขาก็จะไม่กระทำความชั่วหรือกระทำความผิด แต่เนื่องจากบุคคลไม่รู้จึงต้องกระทำชั่ว ดังนั้น ความขลาดกลัวจึงเป็นความชั่วร้าย เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่มีใครที่ตั้งใจทำชั่วหรือกระทำความผิด แต่ที่เขากระทำความผิดนั้นก็เพราะเขาไม่รู้ ความรู้หมายถึงความมีเหตุผลของบุคคลเป็นสิ่งที่รวมจริยธรรมสำคัญ เช่น ความดีความรอบคอบ การวางแผนล่วงหน้า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีเมตตา ความกรุณา คุณธรรมต่างๆ เกิดมาจากการรู้ ดังนั้นความรู้จึงเป็นรากฐานของจริยธรรมทั้งหมดและความรู้ที่แท้จริงนั้นมีอย่างเดียว คือ ความรู้ชีวิตที่ทำให้เกิดความดีงาม (วิโรจ นาคชาตรี และคณะ, 2548 : 150-151)

จริยธรรมทางการเมืองตามแนวคิดและทฤษฎีของเพลโต เพลโตเห็นว่ามนุษย์ควรที่จะมีจริยธรรมหลักอันเป็นพื้นฐานของจริยธรรมอื่นๆ จริยธรรมหลักนี้มี 4 ประการ คือ

1. ปัญญา เป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยเหตุผลเหมาะสมกับสถานการณ์ และสถานที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้เรารู้จักการคาดการณ์ล่วงหน้า มีความระมัดระวังมีหลักในการตัดสินใจและมีความสุขรอบคอบ

2. ความกล้าหาญ เป็นการป้องกันชีวิตให้พ้นจากสิ่งยั่วยวนใจมีความอดทนความกล้าหาญนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าขาดซึ่งความกล้าหาญก็จะทำให้บุคคลตกเป็นทาสของสิ่งที่ยั่วยวนจิตใจและ

หลงไปตามกระแสต่างๆ เพลิดเพลินว่าความอดทนเป็นลักษณะภายในของความกล้าหาญ ความอดทนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะนำพาเราฝ่าฟันอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ความกล้าหาญยังรวมไปถึงความขยัน การตัดสินใจ ความหวัง ความเชื่อ

3. ความรู้จักประมาณ เป็นการหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยวนที่เกิดจากประสาทสัมผัส หรือความเพลิดเพลิดทางจิตปัญญาด้วยการรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาถึงความพอดีไม่ขาดหรือมากเกินไป ความรู้จักการควบคุมการได้มาซึ่งมากเกินไปหรือควบคุมการสูญเสียไม่ให้เกิดขึ้นมากไปกว่านั้นอีก การประมาณนี้จึงเป็นการระงับจิตใจตนเองการเสียสละ

4. ความยุติธรรม หมายถึง การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การทำหน้าที่ของตนเอง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของผู้อื่นรวมถึงการมีความรัก ความซื่อสัตย์ ความเคารพ การรักษาสัญญา สติปัญญา ถือว่าความยุติธรรมเป็นการรวบรวมเอาคุณธรรมทั้งหมดเข้าไว้ด้วยกัน และคุณธรรมนี้มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ การเข้าใจตนเอง

หลักการสำหรับการปกครองรัฐในอุดมคติเพลโตจึงได้แบ่งคนเป็น 3 ชั้น คือ

1. นักปกครองเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและฉลาด
2. ทหารเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในประเทศและป้องกันประเทศ

3. กรรมกรเป็นผู้ที่ขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพของตนและมีระเบียบวินัยในตนเอง

เพลโตจึงมีทัศนะเกี่ยวกับการปกครองว่า “หากไม่ได้นักปราชญ์เป็นนักปกครองหรือไม่ได้นักปกครองที่รู้ปรัชญาแล้วจะไม่มีวันสิ้นสุดแห่งความทุกข์ยากของมวลมนุษย์อย่างแน่นอน” (วิโรจ นาคนาตรี และคณะ, 2548 : 152-153)

จริยธรรมทางการเมืองตามแนวคิดและทฤษฎีของอริสโตเติล ถือว่าจริยธรรมเป็นศาสตร์ที่สูงที่สุดเพราะเป็นเรื่องที่กล่าวถึงความดีสูงสุด ความดีสูงสุดที่ว่านี้คือความสุข หมายถึง ความปลอดภัยและสันติสุข อย่างไรก็ตามอริสโตเติลเห็นว่าจริยศาสตร์ไม่ใช่ศาสตร์ที่มีความแน่นอนตายตัวเหมือนกับคณิตศาสตร์หรือตรรกศาสตร์เนื่องจากจริยธรรมให้เพียงผลทั่วๆ ไปหาความแน่นอนไม่ได้ ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เฉพาะตนและสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตน ได้แก่ สาระ ปริมาณ คุณภาพ ความสัมพันธ์ สถานที่ เวลา ลักษณะ การกระทำ เป็นต้น ความดีนี้มนุษย์ทุกคนควรแสวงหาความดีที่ว่านี้มี 3 ชนิด คือ 1) ความดีภายนอก คือ ชื่อเสียง เกียรติยศ 2) ความดีทางร่างกาย คือ การมีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์ มีร่างกายสวยงาม 3) ความดีทางวิญญาณ คือ สติปัญญา ความสุข คุณธรรม ความดีทั้ง 3 ชนิดก่อให้เกิดความสุขขึ้นในชีวิต อริสโตเติลเห็นว่าคนที่มีความสุขที่สุดนั้นคือคนที่มีความรู้ดีทางวิญญาณ อย่างไรก็ตามเราไม่ควรที่จะกำจัดตัวเองเพียงแค่ว่าอะไรดีเท่านั้น แต่ต้องรู้วิธีการที่จะทำให้เป็นคนดีด้วยการเป็นคนดีต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการคือความฉลาดและมีศีลธรรมจรรยาบรรณ โดยความฉลาดได้มาจากการศึกษาส่วนศีลธรรมจรรยาบรรณได้มาจากการปฏิบัติตน ในสังคมการที่บุคคลมีทั้งความฉลาดและศีลธรรมจรรยาบรรณ ย่อมทำให้เขาเป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจ และรู้จักปฏิบัติตามทางสายกลางหรือการรู้จักการยับยั้งชั่งใจ นอกจากนี้มนุษย์จะต้องมีจริยธรรมอีก 4 ประการ คือ

1. ความรู้จักประมาณ หมายถึง ความพอเหมาะพอดีรู้จักควบคุมอารมณ์ในการแสวงหาความเพลิดเพลิดทางร่างกายอย่าปล่อยให้แรงปรารถนาชักจูงไปแบบสัตว์ชั้นต่ำ
2. ความกล้าหาญ หมายถึง การกล้าแสดงออกเพื่อปกป้องหรือป้องกันเวลาที่มีภัย
3. ความยุติธรรม หมายถึง การให้ความเท่าเทียมแก่บุคคล

4. มิตรภาพ หมายถึง ความรัก คือ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งอริสโตเติลแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ประกอบไปด้วย 1) มิตรภาพที่เกิดจากความมีผลประโยชน์ 2) มิตรภาพที่เกิดจากความมีความเพิลิตเพลิน 3) มิตรภาพที่เกิดจากความดี อย่างไรก็ตามทั้ง 3 ชนิดนี้มักเกิดขึ้นกับคนที่มีความคิดแบบเดียวกันและมิตรภาพจัดว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังคำกล่าวของอริสโตเติลว่า “คนดีเป็นผู้มีเกียรติสูง ย่อมจำเป็นต้องมีเพื่อนชีวิต ถ้าหากขาดเพื่อนเสียแล้วก็ขาดความสมบูรณ์ไปส่วนหนึ่ง มิตรภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนที่ปรารถนาจะทำให้ชีวิตของตนสมบูรณ์” (วิโรจ นาคชาตรี และคณะ, 2548 : 153-155)

จริยธรรมทางการเมืองตามแนวคิดทฤษฎีของนักปราชญ์ทั้ง 3 ท่านนั้นมุ่งเน้นถึงจริยธรรม คือ ความดีที่เกิดจากความรู้ คือ ความรู้จักความพอประมาณ เช่น หลีกเลี่ยงสิ่งยั่วยวนที่เกิดจากประสาทสัมผัสหรือความเพิลิตเพลินทางวุฒิปัญญาด้วยการรู้จักใช้เหตุผล พิจารณาถึงความพอดีไม่ขาดหรือมากเกินไปรู้จักความกล้าหาญ เช่น การกล้าแสดงออกเพื่อปกป้องหรือป้องกันเวลาที่มีภัย รู้จักความยุติธรรม เช่น การแบ่งปันการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การทำหน้าที่ของตนเอง มีความรัก ความซื่อสัตย์ เพราะฉะนั้นผู้นำจึงจำเป็นต้องมีจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม

แนวคิดและทฤษฎีการเมืองของนักปรัชญาในยุคใหม่

การเมืองตามแนวคิดและทฤษฎีของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) อธิพิพลแนวคิดในด้านการเมืองการปกครอง (Politics) ปรัชญาการเมืองของมาร์กซ์ เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นต่อเนื่องหลังจากระบบทุนนิยมสร้างระบบการเมืองใหม่ โดยให้สังคมหรือรัฐกรมาชีพเป็นเจ้าของการผลิต ที่เรียกว่า ระบบสังคมนิยมหรือระบบคอมมิวนิสต์ หลักใหญ่ของแนวคิดของมาร์กซ์ คือ คಾದหวังและวางระบบทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองสังคมและการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายใต้ข้อกำหนดความเป็นเจ้าของร่วมกัน ปฏิวัติล้มล้างระบบทุนนิยม และการนำเสรีภาพมาสู่ชนชั้นกรมาชีพ มุ่งจุดประสงค์ให้สังคมไร้ชนชั้นทุกคนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกันแทนที่การเน้นกำไร ผลผลิตที่ได้มาจะกลายเป็นของส่วนรวม ไม่มีการข่มเหง หรือเอาเปรียบต่อกัน ซึ่งจะทำให้เสรีภาพที่แท้จริงเกิดขึ้นมาได้ มนุษย์จะได้รับความพึงพอใจในงานที่ตัวเองทำ ได้รับผลตอบแทนอย่างสมน้ำสมเนื้อและเต็มเม็ดเต็มหน่วย ดำรงชีวิตอย่างผาสุกในความสมณะเรียบง่าย ดังคำกล่าวว่า “การปฏิบัติบริหารจัดการของชนชั้นกรมาชีพเป็นการก่อรูปของกรมาชีพให้เป็นชนชั้นที่ล้มล้างอำนาจสูงสุดของอำนาจรัฐเก่า และเข้าควบคุมอำนาจทางการเมืองโดยชนชั้นกรมาชีพ” (คาร์ล มาร์กซ์ และ เฟรดริก เองเงิลส์, 2517 : 49-50) มาร์กซ์มีความตั้งใจที่จะพิสูจน์แนวคิดและทฤษฎีของเขาว่า ปัจเจกชนแต่ละคนนั้น ตามความเป็นจริงแล้วก็เป็น “ตัวแทน” แห่งชนชั้นทางเศรษฐกิจที่เขาสังกัดอยู่เท่านั้นเอง โดยรวมเป็นการทำให้พิสูจน์ความจริง คือ 1) ระบบทุนนิยมจะทำลายภายในตัวของมันเอง โดยการลุกฮือต่อต้านของชนชั้นกรมาชีพ 2) ความพินาศของระบบทุนนิยมนั้นเป็นสิ่งไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้อย่างเด็ดขาด 3) สถาบันต่าง ๆ ล้วนเป็นผลมาจากความขัดแย้งชั้นรากฐานทางเศรษฐกิจระหว่างพลังสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าของปัจจัยในการผลิตอันล้ำหลังและฝ่ายการผลิต (สุภาศิริมานนท์, 2530 : 26-27) โดยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) เน้นออกคำสั่งให้ประชาชนที่ยินดีปฏิบัติตามและไม่ยินดีปฏิบัติตามต้องทำตามคำสั่ง

การเมืองตามแนวคิดและทฤษฎีของ นิโคโล มาเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) ซึ่งเป็นเจ้าของแนวคิดที่ชื่อว่า “การเป็นผู้นำในลักษณะนำห้วนเกรงดีกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่คนรักใคร่” แม้แต่การตัดสินใจกำจัดศัตรูทางการเมืองด้วยความรุนแรงอย่างการลงมือสังหารนั้น มาเคียเวลลี ก็เห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นหากจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่มีเหตุผลเพียงพอ ช่วงต้นศตวรรษที่ 16 มาเคียเวลลี ปฏิบัติงานในทางการทูตโดยระหว่างปี 1503-1506 มาเคียเวลลี มีบทบาทในการบริหารงานทางการเมืองการทหารของฟลอเรนซ์

เขาไม่ไว้วางใจกับระบบทหารรับจ้าง และหันมาใช้พลเรือนในกองทัพ นโยบายนี้ประสบความสำเร็จทำให้กองทัพพลเรือนเอาชนะเมืองศัตรูคู่อาฆาตอย่างปิซา ในปี 1509 ได้ แนวคิดหลักที่ มาเคียเวลลี นำเสนอคือ “เจ้าผู้ปกครอง” ต้องมี “ความกล้าหาญ” เขาเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ครั้งหนึ่งมาจากโอกาส อีกครั้งหนึ่งมาจากทางเลือกของเราเอง โอกาสเป็นสิ่งที่พัฒนาได้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ แต่ในขณะเดียวกัน มาเคียเวลลี ก็เชื่อเรื่องโชคความมีอิทธิพลสำคัญเหมือนกัน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าต้องรอโชคชะตาราวกับเป็นเหยื่อของมัน

ผู้นำแบบที่ มาเคียเวลลี ประทับใจก็คือเซซาเร บอร์เจีย บุตรนอกสมรสของพระสันตะปาปาอเล็กซานเดอร์ที่ 6 นักประวัติศาสตร์บรรยายว่า เซซาเร ไม่รู้สึกยินดีในร้ายเมื่อต้องหลอกลวงศัตรูและสังหารเพื่อยึดครองดินแดนในอิตาลี มาเคียเวลลี มองว่าเขาทำทุกสิ่งถูกต้อง แผนการเป็นสิ่งที่ “กล้าหาญ” อย่างน้อยก็ในมุมมองของมาเคียเวลลี แต่สิ่งที่เกิดไม่ได้หมายความว่า มาเคียเวลลี เห็นด้วยกับการฆ่าฟัน ประเด็นคือเขาเห็นด้วยกับวิธีการหากมันนำมาสู่ผลลัพธ์ที่เป็นเชิงบวก หากการกำจัดศัตรูช่วยป้องกันการนองเลือดได้ย่อมเป็นสิ่งที่เหมาะสม มาเคียเวลลี ไม่เห็นด้วยกับการเข่นฆ่าที่ปราศจากเหตุผล นั้นย่อมเห็นว่าผู้นำที่ดีในมุมมองของมาเคียเวลลี คือ ผู้นำที่น่ายำเกรง มากกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่รัก แนวคิดทำนองนี้ทำให้มาเคียเวลลีถูกเรียกเป็นสัญลักษณ์ของเล่ห์เหลี่ยมมกลโกง และการใช้คนเป็นเครื่องมือ ในสมัยศตวรรษที่ 16 บรรยายกาของฟลอเรนซ์มีแต่การนองเลือด หากในบริบทปัจจุบันคงต้องบอกด้วยว่าการกระทำของผู้นำสมควรมีการบอกรับจำกัด ซึ่งในสมัยใหม่จะเรียกกันอย่างเป็นทางการว่า “กฎหมาย” มิเช่นนั้นก็จะมาลงเอยด้วยผู้นำที่คิดเรื่องการรักษาอำนาจในแบบเดียวกับบอร์เจีย อย่างอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (ฮังเกอร์, ไมล์ เจ., ศิริรัตน์ ณ ระนอง, 2557.) คือ สนใจการอยู่ในอำนาจมากกว่าความถูกต้อง

ตามแนวคิดและทฤษฎีการเมืองในยุคของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และนิโคโล มาเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) ผู้นำจะต้องเรียนรู้ที่จะ “ไม่เป็นคนดี” โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือการรักษาอำนาจไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม หากสามารถรักษาอำนาจไว้ได้ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ผู้นำที่ดีในมุมมองของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และมาเคียเวลลีคือต้องเป็นผู้นำที่น่ายำเกรง มากกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่รัก โดยเน้นการออกคำสั่งให้ประชาชนที่ยินดีปฏิบัติตามและไม่ยินดีปฏิบัติตามต้องทำตามคำสั่ง เพื่อตนเองจะได้อยู่ในอำนาจ เพราะอำนาจเป็นสิ่งที่หอมหวานที่สุดในโลก

สรุป

จริยธรรมเกิดจากคุณธรรมภายในจิตใจ เป็นคุณสมบัติอันดีงาม ที่ไม่เป็นโทษ เกิดจากความรู้ คุณธรรม สติปัญญา ถ้าบุคคลที่รู้และเข้าใจถึงกฎธรรมชาติของความจริง ๆ เขาก็จะไม่กระทำความชั่วหรือความผิด เพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นไม่มีใครที่ตั้งใจอยากทำความชั่วหรือกระทำความผิด บุคคลที่กระทำความผิดเพราะขาดจริยธรรมคือความรู้ คุณธรรม สติปัญญา ฉะนั้นความรู้จึงหมายถึงความมีเหตุผลของแต่ละบุคคล จริยธรรมเป็นเรื่องที่กล่าวถึงความดีสูงสุดของบุคคลในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในโลก สิ่งที่ดีถือว่าเป็นแกนหลักของจริยธรรมคือ “ลักษณะนิสัย” หมายถึงการรวมกันของคุณภาพ และคุณลักษณะซึ่งประกอบเป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคล

นักปรัชญาที่สำคัญและมีชื่อเสียงมากที่สุดในยุคต้นนี้ ก็คือโสเครติส พลาโต และอริสโตเติล สำหรับโสเครติส ความดีความมีจริยธรรมจะต้องเกิดจากความรู้ ดังคำที่กล่าวว่า จริยธรรมคือความรู้ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีเมตตา ความกรุณา คุณธรรมต่างๆ เกิดมาจากรู้ ฉะนั้นความรู้จึงเป็นรากฐานของจริยธรรมทั้งหมด ความรู้ที่แท้จริงนั้นมีอย่างเดียว คือ ความรู้ชีวิตที่ทำให้เกิดความดีงาม

นักปราชญ์ทั้ง 3 ท่านนั้นมุ่งเน้นถึงจริยธรรม คือ ความดีที่เกิดจากความรู้ คือ คุณธรรม สติปัญญา โดยมุ่งใช้จริยธรรมคือความรู้ในการตอบสนองความต้องการของประชาชนและผลตอบแทน คือ ความรัก ความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น อำนาจ และตำแหน่งที่ประชาชนจะมอบให้ต่อผู้นำ ซึ่งคล้ายกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยเน้นการได้มาซึ่งอำนาจและการรักษาอำนาจจากเสียงของประชาชน ส่วนแนวคิดและทฤษฎีทางการเมืองในยุคใหม่ของ คาร์ล มาร์กซ์ และ นิโคโล มาเคียเวลลี นั้นจะต่างจากยุคของโสเครตีส พลาโต และอริสโตเติลไปโดยสิ้นเชิง

ในยุคของคาร์ล มาร์กซ์ และ มาเคียเวลลี นิโคโลนั้น ผู้นำจะต้องเรียนรู้ที่จะ “ไม่เป็นคนดี” โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือการรักษาอำนาจไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม หากสามารถรักษาอำนาจไว้ได้ถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ผู้นำที่ดีในมุมมองแนวคิดของมาเคียเวลลี นิโคโล คือ ต้องเป็นผู้นำที่น่ายำเกรงมากกว่าผู้นำซึ่งเป็นที่รัก โดยจะไม่ยึดติดและไม่สนใจในเรื่องของจริยธรรม สนใจแต่การอยู่ในอำนาจและการได้มาซึ่งอำนาจมากกว่าความถูกต้องซึ่งคล้ายกับระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยเน้นการได้มาซึ่งอำนาจและการรักษาอำนาจจากการใช้อำนาจสั่งการ สมดังคำที่ท่านผู้รู้กล่าวไว้ว่า การแย่งชิงอำนาจนั้นยาก แต่การรักษาอำนาจนั้นยากกว่าหลายเท่า เพราะอำนาจเป็นสิ่งที่หอมหวานที่สุดในโลก เพราะฉะนั้นทั้งคุณความดีและอำนาจของผู้นำจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการปกครอง ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงอำนาจว่าเป็นพระเดช กล่าวถึงคุณความดีว่าเป็นพระคุณ พระเถระมักอบรมพระภิกษุหนุ่มและสามเณรน้อยอย่าให้ใช้พระคุณมากกว่าพระเดชในการปกครองเพื่อความรักความสามัคคีและความสงบสุขของคนในสังคม ผู้นำก็คือศิลปินปฏิบัติงานด้วยความสลับซับซ้อน เครื่องมือและอุปกรณ์ของเขาก็คือประชาชน

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือการศึกษาระบบการศึกษาขั้นตรี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2527). *รูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: ขนประดิษฐ์การพิมพ์.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2561). *ปรัชญาเบื้องต้น*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คาร์ล มาร์กซ์ และ เฟรดริก เองเงิลส์. (2517). *คำประกาศแห่งความเสมอภาค*. แปลโดย องค์การ นักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เดือน คำดี. (2534). *พุทธปรัชญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมการประชุมเชิงวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิโรจ นาคชาตรี และคณะ. (2548). *ปรัชญาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วริยา ชินวรรณ (บรรณาธิการ). (2536). *นันทวรรณคดีเกี่ยวกับจริยธรรม*. ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วสิน อินทสระ. (2549). *พุทธจริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

สุภา ศิริमानนท์. (2530). มาร์กซจูงใจพิสูจน์อะไรอย่างไร? คำบรรยายว่าด้วยโลกทรรศน์ของ มาร์กซ
ในทางเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

อังกอร์, ไมล์ส เจ. มาเคียเวลลี เจ้าทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่. (2557). ศิริรัตน์ ณ ระนอง แปล. กรุงเทพฯ:
มติชน.

Lynch, C.E. and Lynch, D.L. (2009). “Democratic Morality: Back to the Future” in R.W. Cox
III, ed. *Ethics and Integrity in Public Administration: Concepts and Cases*. New
York: M.E. Sharpe, Inc.

Martinez, J.M. and Richardson, W.D. (2008). *Administrative Ethics in the Twenty-first Century*. New
York: Peter Lang Publishing, Inc.